

Distress and Discomfort Assessment Tool

Vurderingsverktøy. Norsk utgave 2021.

Personens navn:

Fødselsdato:

Kjønn:

Ditt navn:

Dato for utfylling:

Navn på andre som hjalp til med å fylle ut skjemaet:

PROFIL

Sammenfatning av uttrykk og atferd når personen er vurdert som henholdsvis tilfreds og utilpass

TILFREDS

UTILPASS

Ansikt
Kjeve og tunge
Øyne

Stemmelyder
Tale

Særegent
kroppsspråk
Komfortabel avstand

Kroppsholdning
Ytre tegn

Kjente utløsende faktorer (noter her eventuelle handlinger eller situasjoner som vanligvis skaper eller forverrer plager)

Sett av tid til å tenke på og observere uttrykk og atferd når personen du har omsorg for er tilfreds og utilpass. Bruk disse sidene til å dokumentere det du har registrert.

I hvert avsnitt har vi oppgitt ord som kan hjelpe deg å beskrive uttrykk og atferd. Du kan sette en ring rundt det ordet eller de ordene som best beskriver uttrykkene og atferden når personen er tilfreds og utilpass. Beskrivelsene dine vil gi deg et tydeligere bilde av hvordan personen gir uttrykk for å være tilfreds og utilpass.

KOMMUNIKASJONSNIVÅ * Sett en ring rundt nivået når hen er	tilfreds	utilpass
Personen klarer ikke gi uttrykk for behag eller ubehag	Nivå 0	Nivå 0
Personen klarer å vise at hen liker eller misliker noe	Nivå 1	Nivå 1
Personen klarer å vise at hen vil ha mer eller har fått nok av noe	Nivå 2	Nivå 2
Personen klarer å vise forventning til at hen vil like eller mislike noe	Nivå 3	Nivå 3
Personen klarer å kommunisere detaljer, begrunne, spesifisere og/eller uttrykke oppfatninger	Nivå 4	Nivå 4

* Dette er tilpasset fra 'Kidderminster Curriculum for Children and Adults with Profound Multiple Learning Difficulty' (Jones, 1994, National Portage Association).

ANSIKT

Uttrykk

Gjør dette	Uttrykk når tilfreds	Uttrykk når utilpass
Sett en ring rundt de ordene som passer best til ansiktsuttrykket. Legg til dine egne ord hvis du ønsker det.	Passiv Ler Smiler Rynker pannen Grimaser Oppskaket I dine egne ord:	Passiv Ler Smiler Rynker pannen Grimaser Oppskremt I dine egne ord:

Kjeve- eller tungebevegelser

Gjør dette	Bevegelse når tilfreds	Bevegelse når utilpass
Sett en ring rundt de ordene som passer best med kjeve- eller tungebevegelser. Legg til dine egne ord hvis du ønsker det.	Avslappet Hengende Gnissende Bitende Stiv Skjelvende I dine egne ord:	Avslappet Hengende Gnissende Bitende Stiv Skjelvende I dine egne ord:

Uttrykk i øynene

Gjør dette	Uttrykk når tilfreds	Uttrykk når utilpass
Sett en ring rundt de ordene som passer best til uttrykket i øynene. Legg til dine egne ord hvis du ønsker det.	God øyekontakt Lite øyekontakt Unngår øyekontakt Lukkede øyne Stirrer Søvnige øyne 'Smiler' Blunker Uttrykksløs Tårer Utvidede pupiller I dine egne ord:	God øyekontakt Lite øyekontakt Unngår øyekontakt Lukkede øyne Stirrer Søvnige øyne 'Smiler' Blunker Uttrykksløs Tårer Utvidede pupiller I dine egne ord:

YTRE TEGN: HUD

Gjør dette	Uttrykk når tilfreds	Uttrykk når utilpass
Sett en ring rundt de ordene som best beskriver hvordan huden ser ut. Legg til dine egne ord hvis du ønsker det.	Normal Blek Rødlig Svett Klam I dine egne ord:	Normal Blek Rødlett Svett Klam I dine egne ord:

STEMMELYDER (NB. De lydene en person lager, er ikke alltid knyttet til følelsene deres)

Gjør dette	Lyder når tilfreds	Lyder når utilpass
Sett en (ring) rundt de ordene som best beskriver lydene Skriv ned vanlig brukte lyder (skriv dem slik de lyder: 'tizz', 'eeiou', 'tetetetete'): 	Volum: høyt middels lavt Stemmeleie: høyt middels lavt Varighet: kort vekslende lang Beskrivelse av lyden/vokaliseringen: Utrop Hyl Skrik Latter Stønn/sukk Rop Gurgling I dine egne ord:	Volum: høyt middels lavt Leie: høyt middels lavt Varighet: kort vekslende lang Beskrivelse av lyden/vokaliseringen: Utrop Hyl Skrik Latter Stønn/sukk Rop Gurgling I dine egne ord:

TALE

Gjør dette	Ord når tilfreds	Ord når utilpass
Skriv ned vanlig brukte ord og fraser. Hvis ingen ord blir brukt, skriv INGEN		
Sett en (ring) rundt de ordene som best beskriver talen.	Tydelig Stammer Snøvler Utydelig Mumler Fort Sakte Høyt Lavt Hvisker Annet, f.eks. banning:	Tydelig Stammer Snøvler Utydelig Mumler Fort Sakte Høyt Lavt Hvisker Annet, f.eks. banning:

SÆREGENT KROPPSSPRÅK

Gjør dette	Vaner og kroppsspråk når tilfreds	Vaner og kroppsspråk når utilpass
Skriv ned vaner eller kroppsspråk, f.eks. «Vugger frem og tilbake»		
Skriv ned eventuelle spesielle trøsteting, eiendeler eller leker denne personen har.		
Sett en (ring) rundt de utsagnene som best beskriver hvor komfortabel denne personen er med å ha andre fysisk nær seg	Nærmer seg fremmede Nærmer seg bare kjente Slipper ingen nær seg Trekker seg tilbake ved berøring	Nærmer seg fremmede Nærmer seg bare kjente Slipper ingen nær seg Trekker seg tilbake ved berøring

KROPPSHOLDNING

Gjør dette	Holdning når tilfreds	Holdning når utilpass
Sett en (ring) rundt ordene som best beskriver hvordan denne personen sitter og står.	Normal Stiv Slapp Rykkete Sammensunket Rastløs Spent Stille Kan tilpasse stillingen Lent til siden Dårlig kontroll på hodet Ganglag: Normalt / Unormalt Annet:	Normal Stiv Slapp Rykkete Sammensunket Rastløs Spent Stille Kan tilpasse stillingen Lent til siden Dårlig kontroll på hodet Ganglag: Normalt / Unormalt Annet:

YTRE TEGN: ANNET

Gjør dette	Observasjoner når tilfreds	Observasjoner når utilpass
Beskriv puls, åndedrett, søvn, appetitt og vanlig spisemønster, f.eks. spiser svært raskt, bruker lang tid på hovedretten, spiser desserten fort, «kresen».	Puls: Åndedrett: Søvn: Appetitt: Spisemønster:	Puls: Åndedrett: Søvn: Appetitt: Spisemønster:

DisDAT er

Ment som en hjelp til å oppdage tegn på utilpasshet hos personer som har sterkt begrenset evne til å kommunisere.

Utformet for å beskrive en persons vanlige uttrykksformer, slik at tegn på plager lettere kan oppdages.

IKKE et skåringsverktøy. Det dokumenterer det omsorgsgivere har gjort intuitivt i mange år, og gir derved en registrering som gjør det mulig å oppdage endringer.

Bare første trinn. Når utilpasshet blir oppdaget, må de vanlige kliniske beslutningene treffes av fagpersoner.

Ment som en hjelp til deg og den personen du har omsorg for. Det gir deg mer tiltro til de observasjonsferdighetene du allerede har, noe som gjør deg tryggere i møtet med fagpersoner.

Når skal DisDAT brukes

Når omsorgsgiver tror at personen ER tilfreds

Bruk av DisDAT er valgfritt, men kan tjene som en - dokumentasjon av «baseline» (utgangspunkt).
- dokumentasjon ved overføring til andre omsorgsgivere.

Når omsorgsgiver tror at personen ER utilpass

Hvis DisDAT allerede er fylt ut, kan det brukes til å sammenligne nåværende tegn og atferd med tidligere observasjoner dokumentert i DisDAT, og dermed være en hjelp til å overvåke endringer.

Hvis DisDAT ikke er fylt ut:

- Når personen er kjent, kan DisDAT brukes til å dokumentere tidligere tegn/atferd og sammenligne disse med løpende observasjoner.
- Når personen er ukjent for en omsorgsgiver, eller ubehag er nyoppstått, kan DisDAT brukes til å dokumentere nåværende tegn og atferd, og gi utgangsverdier til å overvåke endringer.

Hvordan skal DisDAT brukes

- Observer** når personen er henholdsvis tilfreds og utilpass – dokumenter dette på de foregående sidene. *Alle* som gir vedkommende omsorg kan gjøre dette.
- Observer situasjoner** der utilpasshet opptrer.
- Bruk anbefalte kliniske observasjonsverktøy** på denne siden til å vurdere mulige årsaker.
- Iverksett tiltak for å **behandle eller håndtere** den mest sannsynlige årsaken til ubehaget.
- Registeringsark** «monitoringsheet», tilgjengelig på nettsiden www.disdat.co.uk) vil være til hjelp hvis du ønsker å identifisere et mønster av utilpasshet eller se endringer over tid. Du kan velge mellom tre typer på nettstedet – bruk det som passer deg best.
- Målet** er å redusere avdekke og redusere utilpasshet.

Husk

- Mest og best informasjon fås fra flere omsorgsgivere sammen.
- Hele skjemaet trenger ikke fylles ut på én gang, det kan gjøres over en periode.
- Revurdering er viktig, fordi behov kan endre seg ut fra forbedringer eller forverringer.
- Plagene kan være emosjonelle, fysiske eller psykologiske. Noe som virker som småting for én person, kan være viktig for en annen.
- Hvis tegn oppdages tidlig, kan det treffes hensiktsmessige tiltak for å unngå alvorlige tilstander.

Klinisk sjekkliste

Benyttes som hjelp til å avklare årsaken til utilpasshet. Vurder behov for å kontakte lege for undersøkelse.

1. Gjentar uttrykket seg raskt?

Hvis i takt med åndedrettet: se 2 nedenfor.

Hvis det kommer og går med korte mellomrom:

Vurder: Kolikk (mage-, blære eller menstruasjonsmerter).

Vurder: Repetitive bevegelser pga. kjedsomhet eller frykt.

2. Er uttrykket knyttet til åndedrettet?

Vurder: Ribbenskade eller irritasjon i ytre lungemembran (dette vil kreve undersøkelse av lege).

3. Blir uttrykket forverret eller utløst av bevegelse?

Vurder: Bevegelsesrelaterte smerter.

4. Er uttrykket knyttet til matinntak?

Vurder: Spisevegring ved sykdom, frykt eller depresjon, svelgeproblemer eller kvalme.

Vurder: Dårlig munnhygiene, fordøyelses- eller mageproblemer.

5. Er uttrykket knyttet til en bestemt situasjon?

Vurder: Skremmende eller smertefulle situasjoner.

6. Er uttrykket forbundet med oppkast?

Vurder: Årsaker til kvalme og oppkast.

7. Er uttrykket knyttet til vannlating eller avføring?

Vurder: Urinveisinfeksjon eller retensjon, diaré, forstoppelse, problemer i urin -, analområdet.

8. Er uttrykket til stede i en vanligvis komfortabel posisjon eller situasjon? *Vurder:* angst, depresjon, smerte i hvilestilling (f.eks. kolikk, neuralgi), infeksjon, kvalme.

Hvis du trenger hjelp eller ytterligere informasjon om DisDAT, ta kontakt med:
Lynn Gibson +44 01670 394 260
Dorothy Matthews +44 01670 394 808
Dr Claud Regnard +44 0191 285 0063 eller e-post claudregnard@stoswaldsuk.org

For mer informasjon, se
www.disdat.co.uk

Norsk oversettelse:

Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester Innlandet (Hedmark) og Nasjonal kompetansetjeneste for aldring og helse, 2021

Les mer

Regnard C, Matthews D, Gibson L, Clarke C, Watson B. Difficulties in identifying distress and its causes in people with severe communication problems. *International Journal of Palliative Nursing*, 2003, 9(3): 173-6.

Regnard C, Reynolds J, Watson B, Matthews D, Gibson L, Clarke C. Understanding distress in people with severe communication difficulties: developing and assessing the Disability Distress Assessment Tool (DisDAT). *J Intellect Disability Res.* 2007; **51(4)**: 277-292.

Utilpasshet kan være skjult, men uttrykkes alltid